

Regeringens proposition till Riksdagen med förslag till lag om ändring av 13 § valutalagen och 68 § kreditinstitutslagen

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL

I denna proposition föreslås att giltighetstiden för valutalagen förlängs. Avsikten är att innehållet i lagen kvarstår oförändrat. Enligt förslaget skall statsrådet ha befogenheter att separat besluta om reglering av valutatransaktioner. Den med stöd av valutalagen i tiden skapade regleringen har upphävts. Övervakningen av bankernas valutarisker har grundat sig på beslut som statsrådet och Finlands Bank utfärdat med stöd av valutalagen. Avsikten är att dessa beslut inte skall

kvarstå i kraft. Meningen är att övervakningen av valutarisker skall överföras från Finlands Bank till finansinspektionen, vilket föreslås ske genom att ett stadgande om detta fogas till kreditinstitutslagen. Finlands Bank skall fortfarande ha rätt att direkt med stöd av lagen få statistiska uppgifter för betalningsbalansstatistiken.

Avsikten är att lagarna skall träda i kraft den 1 januari 1996, eftersom giltighetstiden för den nuvarande valutalagen upphör den 31 december 1995

MOTIVERING

1. Nuläge

1.1. Valutalagen

Valutalagen (954/85), som har varit i kraft sedan ingången av 1986, är i likhet med de tidigare lagarna en fullmaktslag som har stiftats i den ordning som gäller grundlag. Lagen ger statsrådet rätt att utnyttja valutaregleringsbefogenheter för att trygga landets utländska betalningsförmåga och en stabil utveckling av penninghushållningen samt för att avvärja allvarliga störningar som hotar dessa. Regleringen har förutsatt att statsrådet utfärdar ett separat beslut om verkställighet av valutalagen. Med stöd av detta beslut har Finlands Bank utfärdat ett i Finlands författningssamling publicerat beslut om tillämpningen av statsrådets beslut om verkställigheten av valutalagen. Det är först med stöd av detta beslut av Finlands Bank som en bank har kunnat vidta konkreta övervaknings- och regleringsåtgärder. Dessutom har det alltid krävts att statsrådets beslut bringas till riksdagens kännedom. Riksdagen har med stöd av valutalagen haft rätt att besluta om statsrådets beslut skall kvarstå i kraft eller om det skall upphävas.

Fullmakterna i valutalagen täcker kapitalrörelserna mellan valutainlåningar och valutautlåningar samt skyldigheten att ta hem valuta och utförelse av betalningsmedel, värdepapper och fordringsbevis.

Valutalagen är i kraft till utgången av 1995. De regleringsbeslut som Statsrådet och Finlands Bank med stöd av valutalagen har utfärdat under normala förhållanden har upphävts redan i ett tidigare skede. De bestämmelser som gäller övervakningen av valutarisker upphävs samtidigt som lagen upphör att gälla.

1.2. Praxis

Det statsrådsbeslut om verkställighet av valutalagen (955/85) som utfärdats med stöd av lagen — beslutet har senare ändrats genom besluten (1601/90) och (1088/93) — och det beslut av Finlands Bank (1089/93) som utfärdats med stöd därav har berättigat Finlands Bank att övervaka bankernas valutarisken även om valutaregleringen har upphävts. Finlands Bank har med hjälp av valutabanksrättigheter och rätt till valutaverksamhet övervakat kreditinstitutens utrike-

stransaktioner. Avsikten med övervakningen är att förhindra alltför stor risktagning i fråga om operationer i utländsk valuta. Kreditinstitutens risker vad gäller dylika operationer har övervakats så, att endast de kreditinstitut som enligt Finlands Banks kostaterande har tillräckliga riskkontrollsystem, har fått rätt att bedriva operationer i utländsk valuta. En förutsättning för erhållandet av rätt att bedriva valutaverksamhet har dessutom varit att omfattningen och soliditeten beträffande kreditinstitutets verksamhet har uppfyllt de krav som Finlands Bank har ställt.

Finlands Banks rätt att med tanke på betalningsbalansstatistiken erhålla statistiska uppgifter om valutatransaktionerna grundar sig direkt på valutalagens 6 §. Denna rätt gäller även om regleringsfullmakter inte alls har tagits i bruk. Finlands Bank behöver med tanke på betalningsbalansstatistiken uppgifter om betalningar samt skulder och fordringar mellan valutainlåningar och valutautlåningar. Den centrala uppgiftskällan är det material gällande utländska betalningar som erhålls via valutabankerna. Finlands Bank gör också förfrågningar om valutatransaktionerna; dessa förfrågningar riktas till ett mindre företagssegment.

I betalningsbalansen granskas transaktionerna mellan vårt lands samhällsekonomi och den övriga världen samt de skuldförhållanden som uppkommer till följd av dessa transaktioner. De viktigaste begreppen i betalningsbalansstatistiken är betalningsbalans, valutareservens förändring och utländsk nettoskuld. Betalningsbalansen beskriver inkomsterna och utgifterna i handeln med varor och tjänster samt produktionsfaktorer. Av kapitalbalansen och den finansiella balansen framgår förändringarna i de utländska fordringarna och skulderna samt i valutareserven. Den utländska nettoskulden uträknas som skillnaden mellan fordrings- och skuldstocken. Betalningsbalansstatistiken regleras dessutom av de statistikföringsdirektiv som Internationella valutafonden och Europeiska unionen (Europeiska monetära institutet och statistikmyndigheten Eurostat) har utfärdat. Finlands Bank skall på grundval av de avtal som Finland ingått lämna statistiska uppgifter gällande betalningsbalansen till olika internationella organisationer.

1.3. Annan lagstiftning

Syftet med beredskapslagen (1080/91) är att i undantagsförhållanden trygga befolkningens utkomst och landets näringsliv, upprätthålla rättsordningen och medborgarnas grundläggande rättigheter samt trygga rikets territoriella integritet och självständighet. Den i samma sammanhang stiftade lagen om försvarstillstånd (1083/91) har samordnats med beredskapslagen, vilken i första hand reglerar undantagsförhållanden som är lindrigare än krig. Om de i beredskapslagen stiftade befogenheterna inte räcker till för att trygga den nationella självständigheten och upprätthålla rättsordningen (otillräcklighetsförutsättningen) skall stadgandena i lagen om försvarstillstånd tillämpas. Av denna förutsättning följer att beredskapslagen även i krigstid är primär i förhållande till lagen om försvarstillstånd så länge fullmakterna enligt beredskapslagen är tillräckliga. Efter det att stadgandena i lagen om försvarstillstånd tagits i bruk är avsikten att beredskapslagen tillämpas subsidiärt om stadgandena i dessa lagar står i strid med varandra.

Vad valutaregleringen beträffar är den huvudsakliga skillnaden mellan beredskapslagen och valutalagen den, att den verksamhet som avses i valutalagen endast kan göras beroende av tillstånd, medan den verksamhet som avses i beredskapslagen på vissa punkter kan förbjudas helt. Beredskapslagen och valutalagen skiljer sig också från varandra vad gäller de situationer där lagarna tillämpas.

I 2 § beredskapslagen ingår en uttömmande definition av undantagsförhållandena. Lagen kan tillämpas endast i de i paragrafen nämnda situationerna. Dessa situationer är mot Finland riktat väpnat angrepp och krig samt efterkrigstillstånd, allvarlig kränkning av Finlands territoriella integritet samt krigshot mot landet, krig eller krigshot mellan främmande stater och annan därmed jämförbar särskild händelse som har inträffat utanför Finland. Förutsättningen för detta är att därav kan vållas allvarlig fara för de grunder för den nationella existensen och välfärden som avses i 1 § 1 mom. Undantagsförhållandena är dessutom sådant allvarligt hot mot befolkningens utkomst eller mot grunderna för landets näringsliv som beror på försvårad eller förhindrad import av nödvändiga bränslen och annan energi samt råvaror och andra varor eller på någon annan till sina verk-

ningar därmed jämförbar plötslig störning i det internationella handelsutbytet samt en storolycka.

Störande situationer av annat slag berättigar inte till tillämpning av beredskapslagen, även om följderna av dessa i fråga om sina verkningar kan vara jämförbara med de undantagsförhållanden som avses i lagen. En tillämpning av beredskapslagen förutsätter dessutom att myndigheterna inte med normala befogenheter kan få kontroll över situationen.

2. Internationell jämförelse

Sverige

Sveriges lag om valuta- och kreditreglering trädde i kraft den 1 januari 1993. När lagen bereddes 1992 kunde man beakta utvecklingen inom EG och de artiklar gällande kapitalrörelser som ingick i fördraget om Europeiska unionen. Eftersom de fördragsartiklar som gäller kapitalrörelser inte ingick i EES-avtalet, bereddes lagens paragrafer dock enbart med beaktande av bestämmelserna i Romfördraget och kapitalrörelsedirektivet.

Enligt Sveriges lag om valuta- och kreditreglering får regeringen, efter samråd med centralbanken (Sveriges Riksbank), förordna om valutareglering om Sverige är i krig eller krigsfara. Regeringen får också, på framställning av Riksbanken, förordna om valutareglering om det råder förhållanden som är föranledda av krig eller krigsfara som Sverige har befunnit sig i, krig utanför Sveriges gränser, en allvarlig olycka, epidemi eller liknande eller utomordentligt stora kortfristiga kapitalrörelser.

Om regeringen har förordnat om valutareglering, får regeringen också förordna om kreditreglering. Ett ibruktagande av regleringsbefogenheterna gällande kreditgivning förutsätter att valutareglingsbefogenheterna samtidigt är i bruk. Regeringen kan befullmäktiga centralbanken att fatta enskilda beslut i anslutning till regleringen. Objekten för valutaregleringen är av samma typ som objekten enligt Finlands valutalag.

Med kreditreglering avses att centralbanken får besluta om utlåningsreglering, räntereglering och placeringskrav. I lagen definieras närmare vad ovan nämnda regleringsbeslut gäller. Lagen innehåller också stadganden om straff, tystnadsplikt och överklaganden.

Sverige har inte ändrat lagen om valuta- och kreditreglering efter det att landet blivit EU-medlem. I Sverige utreder myndigheterna de behov att förändra hela beredskapslagstiftningen som ansluter sig till EU:s integrationsutveckling.

Danmark

I Danmark gäller fortfarande 1964 års lag om valutareglering (Lov om valutaforhold m.v.). Lagen har ändrats 1988. Enligt lagen är valutareglering och åtgärder som begränsar finansmarknadens verksamhet möjliga.

Regleringsbefogenheter kan tas i bruk på initiativ av industriministeriet. Innan befogenheterna tas i bruk skall centralbanken (Danmarks Nationalbank) och de centrala ministerierna höras i saken.

Norge

I Norge är 1950 års valutalong (valutaloven) alltjämt i kraft. Enligt lagen tillkommer regleringsbefogenheterna handelsdepartementet, samtidigt som befogenheterna enligt lagen till stor del har delegerats till centralbanken (Norges Bank). Trots att valutaregleringsbefogenheterna inte för närvarande är i bruk, är det med stöd av valutalongen möjligt att återinföra valutareglering.

I Norge har man också berett en beredskapslagstiftning (NOU 1993:2) med tanke på krissituationer. Sveriges beredskapslagstiftning har tjänat som utgångspunkt vid denna beredning. Ett alternativ som varit aktuellt i Norge har gällt stiftandet av en ny lag om valuta- och kreditreglering samt fogaandet av nödvändiga stadganden till centralbankslagen. Beredningsarbetet, som har stått i samband med Norges eventuella EU-medlemskap, har inte resulterat i någon ny lagstiftning.

Irland

På Irland gäller sedan 1992 en lag som gäller alla kapitalrörelser och betalningsrörelser (Financial Transfers Act 27/1992). Enligt lagen kan finansministern (Minister of Finance) bestämma om begränsningar av de finansiella transfereringarna, dvs. kapitalrörelserna och betalningsrörelserna mellan irländska staten och andra stater. Ministerns beslut skall härvid stå i samklang med de fördrag som gäller Europeiska gemenskaper-

na. Lagen innehåller också stadganden om de sanktioner som är följden vid överträdelse av begränsningsstadgandena.

3. Bestämmelserna gällande fria kapitalrörelser och betalningar enligt fördraget om upprättande av Europeiska gemenskapen

Allmänt

Bestämmelserna i fördraget om upprättande av Europeiska gemenskapen och i det fördrag om Europeiska unionen, som innebar en ändring av förstnämnda, binder Finland fr.o.m. den 1 januari 1995, då Finland blev medlem i unionen. I artiklarna 73 a—73 h ingår bestämmelser om fria kapitalrörelser och betalningar. Artiklarna 109 h—109 i innehåller bestämmelser om beredskap inför betalningsbalanssvårigheter. Enligt fördraget utgör fri rörlighet för kapital den ovillkorliga huvudregeln, men i fördraget räknas ett flertal situationer upp där begränsningar är tillåtna med avvikelser från huvudregeln. För förverkligandet av dessa fördragsbestämmelser behövs det alltjämt nationell lagstiftning som gör det möjligt för myndigheterna att agera i krissituationer.

Kapitalrörelser och betalningar

De bestämmelser (artiklarna 67—73) som i fördraget om upprättande av Europeiska gemenskapen gällde kapital och betalningar har från den 1 januari 1994 ersatts med artiklarna 73 a—73 h i fördraget om Europeiska unionen. Artikel 73 b i fördraget förbjuder alla restriktioner för kapitalrörelser och betalningar mellan medlemsstater samt mellan medlemsstater och tredje land. Bestämmelsen är strängare än de bestämmelser som ingår i rådets kapitalrörelsedirektiv (88/361/EEG), enligt vilka kapitalrörelserna skulle vara fria mellan medlemsstaterna. Däremot förutsatte direktivet att medlemsstaterna endast skulle sträva efter liberalisering i fråga om de till kapitalrörelserna anslutna valutaöverföringarna till och från tredje land i samma omfattning som gällde valutatransaktioner mellan personer bosatta i medlemsstaterna. Med tredje land avses stater utanför Europeiska unionen.

Trots bestämmelserna i artikel 73 b i fördraget om upprättande av Europeiska gemenskapen (nedan i detta avsnitt fördraget)

kan medlemsstaterna i enlighet med artikel 73 c.1 i fråga om tredje land tillämpa sådana restriktioner gällande kapitalrörelser som har varit i kraft den 31 december 1993 enligt nationell lagstiftning eller enligt gemenskapsrätten, såvida kapitalrörelserna gäller direktinvesteringar, inbegripet investeringar i fast egendom, etablering, tillhandahållande av finansiella tjänster eller värdepappers tillträde till kapitalmarknader. Detta innebär att man i medlemsstaterna fortfarande kan begränsa fastighetsägande och företagsförvärv som gäller personer bosatta utanför medlemsstaterna och företag verksamma utanför medlemsstaterna, ifall restriktionerna har varit i kraft nämnda dag.

Enligt artikel 73 c.2 i fördraget får rådet, med kvalificerad majoritet på förslag av kommissionen, vidta åtgärder beträffande kapitalrörelser till eller från tredje land. Om det emellertid är fråga om att begränsa den fria rörligheten för kapital på ett strängare sätt än tidigare, krävs det enhällighet för åtgärder enligt denna punkt. Ett dylikt beslut som rådet fattat är juridiskt bindande för en medlemsstat.

I artikel 73 d i fördraget ingår bestämmelser som syftar till att säkerställa att den fria rörligheten för kapital inte omintetgör åtgärder som medlemsstaterna har vidtagit med hänsyn till allmän ordning och säkerhet (public policy or public security). Medlemsstaterna har därmed enligt b i artikel 73 d.1 rätt att vidta nödvändiga åtgärder för att förhindra överträdelse av lagar på skatteområdet och beträffande tillsyn över finansinstitut. Enligt artikeln är också insamlandet av administrativa och statistiska uppgifter tillåtet.

Enligt b i artikel 73 d.1 har medlemsstaterna också rätt att vidta åtgärder som är motiverade med hänsyn till allmän ordning eller allmän säkerhet. Enligt b har en medlemsstat möjlighet att i nämnda fall ta i bruk skyddsåtgärder (beträffande kapital och betalningar också mellan medlemsstater). Fördraget innehåller inte definitioner av begreppen allmän ordning och allmän säkerhet. Begreppsmässigt nämns dessa också i artiklarna 36, 56 och 224 i fördraget.

Enligt punkt 3 i artikel 73 d i fördraget skall de åtgärder som avses i punkterna 1 och 2 inte utgöra ett medel för godtycklig diskriminering eller en förtäckt begränsning av den fria rörligheten för kapital och betalningar. Enligt punkt 2 i artikeln skall be-

stämmelserna i kapitel 4 inte påverka tillämpligheten av restriktioner beträffande etableringsrätten som är förenliga med fördraget.

Enligt artikel 73 e skall, med avvikelse från artikel 73 b, medlemsstater som den 31 december 1993 i kraft av gällande gemenskapsrätt omfattas av undantag ha rätt att senast fram till den 31 december 1995 vidmakthålla restriktioner beträffande kapitalrörelser enligt de undantag som gäller vid den tidpunkten.

Artiklarna 73 f och 73 g innehåller i fråga om sitt tillämpningsområde mer begränsade skyddsklausuler gällande kapitalrörelser. Om kapitalrörelser till eller från tredje land på grund av exceptionella omständigheter orsakar, eller hotar att orsaka, allvarliga svårigheter för Ekonomiska och monetära unionens funktion, skall rådet i enlighet med artikel 73 f genom beslut med kvalificerad majoritet på förslag av kommissionen och efter samråd med Europeiska centralbanken, vidta skyddsåtgärder gentemot tredje land under en tid som inte överstiger sex månader, om sådana åtgärder är absolut nödvändiga. Målet är därmed närmast att försöka trygga en störningsfri övergång till tredje fasen av ekonomiska och monetära unionen.

I artiklarna 73 a—h i fördraget har inte uttryckligen bestämts hur man skall förfara om interna krissituationer eller krishot förekommer i medlemsstaterna. Å andra sidan tyder vissa artiklar på att medlemsstaterna skall ha möjlighet att i krissituationer vidta åtgärder. Kriser i medlemsstaterna är ju inte heller förenliga med gemenskapens sammantagna intressen. Därmed kan bestämmelserna i fördraget inte anses utesluta möjligheten att reglera åtgärder då krishot föreligger. Detta är nödvändigt framför allt i Finland, där myndigheternas verksamhetsbefogenheter måste grunda sig på lag.

Av fördraget framgår inte heller att medlemsstaterna skulle vara förbjudna att ha en lagstiftning som tillåter agerande i krissituationer — det väsentliga är att lagen inte får förplikta medlemsstaterna att under normala omständigheter upprätthålla en reglering av kapitalrörelserna.

Också i vissa andra medlemsstater finns det gällande bestämmelser motsvarande de regleringsbefogenheter som med stöd av valutalagen kan tillämpas under exceptionella förhållanden. Mot bakgrunden av det skede

integrationen för närvarande befinner sig i, har Finland inte anledning att upphäva sina egna bestämmelser, detta i synnerhet som bestämmelserna i sig inte berättigar myndigheterna att vidta omedelbara valutareglingsåtgärder. En förutsättning för sådana åtgärder är, såsom tidigare konstaterats, alltid ett separat statsrådsbeslut som riksdagen måste godkänna. Det är först med stöd av detta beslut som Finlands Bank kan utfärda sitt eget beslut, på grundval av vilket man i praktiken kan vidta regleringsåtgärder.

Beredskap inför betalningsbalanssvårigheter

Medlemsstaterna skall i princip själva sörja för sin betalningsbalans. Om en medlemsstats egna åtgärder är otillräckliga kan kommissionen rekommendera medlemsstaten att vidta vissa åtgärder eller att i sista hand rekommendera rådet att bevilja medlemsstaten i fråga ömsesidigt bistånd.

Om en medlemsstat har svårigheter eller allvarligt hotas av svårigheter beträffande sin betalningsbalans, antingen som följd av en omfattande obalans i betalningsbalansen eller som följd av sammansättningen av dess valutainnehav, och särskilt om sådana svårigheter kan äventyra den gemensamma marknadens funktion eller det gradvisa genomförandet av den gemensamma handelspolitiken, skall, i enlighet med artikel 109 h i fördraget, kommissionen utan dröjsmål undersöka situationen i denna stat samt de åtgärder som staten, med utnyttjande av alla de medel som den förfogar över, har vidtagit eller kan komma att vidta enligt bestämmelserna i detta fördrag. Kommissionen anger vilka åtgärder som den rekommenderar staten i fråga att vidta.

Om åtgärder som har vidtagits av en medlemsstat eller föreslagits av kommissionen inte visar sig vara tillräckliga för att avlägsna uppkomna eller hotande svårigheter, skall kommissionen efter att ha hört den monetära kommitté (Monetary Committee) som avses i artikel 109 c rekommendera rådet att bevilja ömsesidigt bistånd och lämpliga former för detta. Finland är i likhet med de andra medlemsstaterna medlem i kommittén och kan därför påverka dess ställningstaganden.

Kommissionen underrättar regelbundet rådet om situationen och dess utveckling.

Rådet beslutar med kvalificerad majoritet om beviljande av ömsesidigt bistånd. Det utfärdar direktiv eller beslut i vilka villkoren

och den närmare utformningen gällande biståndet fastställs. Ömsesidigt bistånd kan bestå av

a) ett samordnat uppträdande gentemot och inom andra internationella organisationer till vilka medlemsstaterna kan vända sig,

b) nödvändiga åtgärder för att undvika snedvridning av handeln när det land som befinner sig i svårigheter vidmakthåller eller återinför kvantitativa restriktioner gentemot tredje land,

c) beviljande av begränsade krediter från andra medlemsstater, under förutsättning att dessa ger sitt samtycke.

Om ömsesidigt bistånd som har rekommenderats av kommissionen inte har beviljats av rådet eller om det beviljade ömsesidiga biståndet och de vidtagna åtgärderna är otillräckliga, skall kommissionen i enlighet med punkt 3 i artikel 109 h bemyndiga den stat som befinner sig i svårigheter att vidta skyddsåtgärder, för vilka kommissionen skall fastställa villkoren och den närmare utformningen.

Rådet får med kvalificerad majoritet återkalla ett sådant bemyndigande eller ändra villkoren för och den närmare utformningen av skyddsåtgärderna.

Om inte annat följer av artikel 109 k.6, skall artikel 109 h upphöra att gälla från inledningen av tredje fasen. Detta innebär att de regleringsbefogenheter som avses i artiklarna 109 h och 109 i kan tillämpas i de medlemsstater beträffande vilka undantag gäller. Med undantag torde avses de stater som inte deltar i den tredje fasen. I fråga om Danmark och Storbritannien har en reservation tagits in i fördraget. Enligt protokoll som fogats till fördraget om Europeiska unionen, närmare bestämt protokoll nr 11 (om vissa bestämmelser angående Förenade Konungariket Storbritannien och Nordirland) samt protokoll nr 12 (om vissa bestämmelser angående Danmark), kan dessa länder meddela rådet att de inte deltar i den tredje fasen.

Enligt artikel 109 i i fördraget kan också en medlemsstat själv vidta skyddsåtgärder. En medlemsstat kan och måste också handla snabbt i en krissituation. Om en plötslig kris inträffar i betalningsbalansen och ett beslut enligt artikel 109 h.2 inte fattas omedelbart, får den berörda medlemsstaten i förebyggande syfte vidta nödvändiga skyddsåtgärder. Sådana åtgärder skall medföra minsta möjliga störningar i den gemensamma markna-

dens funktion och får inte gå utöver vad som är absolut nödvändigt för att avhjälpa de akuta svårigheterna. Denna bestämmelse binder medlemsstaterna och den förutsätter att myndigheterna reagerar. Men eftersom fördraget i sig varken tar ställning till de befogenheter som myndigheterna i Finland har eller till det nationella förfarings sättet, måste dessa frågor regleras i den nationella lagstiftningen. Vad kapitalrörelserna beträffar ingår dylika stadganden för närvarande i valutalagen.

I fråga om skyddsåtgärder som avses i fördraget skall medlemsstaten underrätta kommissionen och de övriga medlemsstaterna senast när dessa åtgärder träder i kraft. Kommissionen kan rekommendera rådet att bevilja ömsesidigt bistånd i enlighet med artikel 109 h.

De regleringsbeslut som grundar sig på valutalagen motsvarar enligt förslaget de i fördraget avsedda skyddsåtgärderna. Själva substansen i skyddsåtgärderna har inte definierats i fördraget. Dessa beslut fattas därmed på nationell nivå.

Rådet kan, efter yttrande av kommissionen och efter att ha hört den monetära kommitté (Monetary Committee) som avses i artikel 109 c, med kvalificerad majoritet besluta att den berörda medlemsstaten skall ändra, uppskjuta eller upphäva skyddsåtgärderna.

Om inte annat följer av artikel 109 k.6, skall denna artikel upphöra att gälla från inledningen av tredje fasen. Datumet då den tredje fasen av Ekonomiska och monetära unionen skall inledas har ännu inte slagits fast, och inte heller har det avgjorts vilka länder som deltar i den tredje fasen. Också av den anledningen är det ändamålsenligt att stadgandena i valutalagen åtminstone i det här skedet fortgår att vara i kraft.

4. Mål och föreslagna åtgärder

Riksdagens ekonomiutskott har vid sin behandling av regeringens proposition (RP 135/94) om godkännande av vissa bestämmelser i fördraget om Finlands anslutning till Europeiska unionen konstaterat (ekonomiutskottets utlåtande 30.9.1994/nr 6) att medlemsstaterna i enlighet med bestämmelserna i artiklarna 73 b—73 d i fördraget om upprättande av Europeiska gemenskapen har rätt att vidta åtgärder som är nödvändiga med hänsyn till allmän ordning och säkerhet. De stadganden gällande valutareglering

som ingår i den gällande beredskapslagen (1080/91) täcker inte alla de undantagsförhållanden i fråga om vilka myndigheterna även när medlemskapet är i kraft måste ha befogenheter att vidta skyddsåtgärder.

Ekonomiutskottet förutsatte i sitt utlåtande att regeringen vidtar åtgärder i syfte att lagstiftningen ändras så, att hos statsmakten kvarstår tillräcklig beredskap att ingripa i valutatransaktioner i samband med allvarliga krissituationer som drabbar samhällsekonomin.

Det har ansetts att regleringsbefogenheter enligt valutalagen alltså behövs för den händelse att sådana kriser uppstår, som inte kan avväjas inom ramen för myndigheternas gängse befogenheter och som är av mindre omfattning än de undantagsförhållanden som avses i beredskapslagen. Inte heller de andra undantagslagarna ger rätt till ingripande i valutatransaktionerna i ett tillräckligt tidigt skede. Frågan huruvida det i samband med kriser behövs vidare befogenheter än vad valutalagen möjliggör är något som kommer att dryftas när man utreder beredskapslagens roll i en situation där det är fråga om att på ett mera omfattande sätt reglera finansmarknaderna i undantagsförhållanden.

Avsikten är att valutalagen skall reglera endast de finländska myndigheternas befogenheter. I sina åtgärder är myndigheterna bundna till bestämmelserna i fördraget om upprättande av Europeiska gemenskapen. Å andra sidan har vi knappast någon erfarenhet av hur bestämmelserna i fördraget om upprättande av Europeiska gemenskapen tillämpas i krissituationer och därför vet man inte vad dessa bestämmelser innebär i praktiken. Också vissa andra medlemsstater har gått in för att bibehålla motsvarande bestämmelser om regleringsbefogenheter.

Avsikten är att valutalagens giltighetstiden förlängs så, att lagen gäller till utgången av 1998. Det är sannolikt att man före utgången av 1998 får vetskap om när den tredje fasen inleds och vilka stater som då deltar.

I propositionen ingår också ett förslag till lag om ändring av kreditinstitutslagen (1607/93). Ändringen gäller fogandet av ett stadgande om övervakning av valutakursrisker till lagens 68 §. Förslagen innebär att övervakningen av valutakursrisker inte längre handhas av Finlands Bank utan av finansinspektionen. Ändringen föreslås bli gjord genom att man fogar ett 2 mom. till 68 §.

I 68 § kreditinstitutslagen ingår redan en

generalklausul om den riskkontroll som avser ett kreditinstitut, en holdingsammanslutning eller ett företag som hör till samma konsolideringsgrupp. Enligt det föreslagna nya momentet skall finansinspektionen ha rätt att meddela föreskrifter om de riskkontrollsystem som avses i 68 § 1 mom. Det förslås att finansinspektionen i dessa föreskrifter skall kunna ange gränserna för valutakursriskerna i förhållande både till ett kreditinstitut och till konsolideringsgrupps egna medel.

5. Propositionens verkningar

När den nuvarande valutalagen upphör att gälla upphävs de beslut gällande övervakning av bankernas valutarisker som har utfärdats med stöd av valutalagen. De bestämmelser som avser övervakningen av bankernas valutarisker kommer att fogas till kreditinstitutslagen. Övervakningen av valutarisker överförs till finansinspektionen.

Finlands Bank har rätt att direkt med stöd av valutalagen samla in statistiska uppgifter; något separat statsrådsbeslut krävs inte för detta.

6. Beredningen av ärendet

Ändringen av valutalagen har beretts i en arbetsgrupp som finansministeriet tillsatt. I fråga om betänkandet inbegärdes utlåtanden från ett flertal instanser. I utlåtandena ansågs allmänt att de regleringsbefogenheter som

befinner sig på nivån för valutalagen och som avser denna typ av befogenheter, under undantagsförhållanden alltjämt är nödvändiga mot bakgrunden av framtida krissituationer. Den senare beredningen av förslaget har ägt rum i finansministeriet i samarbete med justitieministeriet och Finlands Bank.

7. Ikraftträdande

Lagarna förslås träda i kraft den 1 januari 1996. Det förslås att valutalagen skall gälla i tre år, dvs. till den 31 december 1998.

8. Lagstiftningsordning

Förslaget till lag om ändring av valutalagen avser är en ekonomisk fullmaktslag och bör behandlas i den ordning som stadgas i 67 § riksdagsordningen. Denna lagstiftningsordning iaktogs också när den gällande valutalagen stiftades.

Valutalagen ger statsrådet befogenheter att ingripa i den enligt 12 § regeringsformen, sådan den lyder i lag av den 17 juli 1995 (969/95), tryggade äganderätten. Dessutom görs i valutalagen avvikelse från den fördelning av befogenheterna mellan de olika statsorganen enligt 2 § regeringsformen, eftersom sådan lagstiftande makt som tillkommer riksdagen överförs på statsrådet och Finlands Bank.

Med stöd av vad som anförts ovan föreläggs Riksdagen följande lagförslag:

1.

Lag**om ändring av 13 § valutalagen**

I enlighet med riksdagens beslut, tillkommet på det sätt som 67 § riksdagsordningen stadgar,

ändras 13 § valutalagen av den 13 december 1985 (954/85), sådan den lyder i lag av den 15 oktober 1993 (868/93), som följer:

13 §

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1986 och gäller till utgången av 1998.

Statsrådets beslut om verkställighet av valutalagen (955/85), utfärdat med stöd av valutalagen den 13 december 1985, jämte ändringar, och Finlands Banks beslut om till-

lämpning av statsrådets beslut om verkställighet av valutalagen (1089/93), utfärdat med stöd av statsrådets beslut, samt de enskilda beslut som utfärdats med stöd av Finlands Banks beslut upphävs från och med den 1 januari 1996.

Denna lag träder i kraft den _____ 199 .

2.

Lag**om ändring av 68 § kreditinstitutslagen**

I enlighet med riksdagens beslut fogas till 68 § kreditinstitutslagen av den 31 december 1993 (1607/93) ett nytt 2 mom. som följer:

68 §

Generalklausul om riskkontroll

Finansinspektionen kan meddela föreskrifter om de i 1 mom. avsedda riskkontrollsystemen samt om valutakursriskerna gällande ett kreditinstitut och ett företag som hör till

samma konsolideringsgrupp som kreditinstitutet. I föreskrifterna kan anges gränserna för valutakursriskerna i förhållande till ett kreditinstituts och till ett konsolideringsgrupps egna medel.

Denna lag träder i kraft den _____ 199 .

Helsingfors den 27 oktober 1995

Republikens President

MARTTI AHTISAARI

Minister *Arja Alho*

1.

Lag**om ändring av 13 § valutalagen**

I enlighet med riksdagens beslut, tillkommet på det sätt som 67 § riksdagsordningen stadgar,

ändras 13 § valutalagen av den 13 december 1985 (954/85), sådan den lyder i lag av den 15 oktober 1993 (868/93), som följer:

Gällande lydelse

13 §

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1986 och gäller till utgången av 1995, då även de föreskrifter som har meddelats med stöd av den upphör att gälla.

Föreslagen lydelse

13 §

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1986 och gäller till utgången av 1998.

Statsrådets beslut om verkställighet av valutalagen (955/85), utfärdat med stöd av valutalagen den 13 december 1985, jämte ändringar, och Finlands Banks beslut om tillämpning av statsrådets beslut om verkställighet av valutalagen (1089/93), utfärdat med stöd av statsrådets beslut, samt de enskilda beslut som utfärdats med stöd av Finlands Banks beslut upphävs från och med den 1 januari 1996.

Denna lag träder i kraft den 199 .

2.

Lag**om ändring av 68 § kreditinstitutslagen**

I enlighet med riksdagens beslut

fogas till 68 § kreditinstitutslagen av den 31 december 1993 (1607/93) ett nytt 2 mom. som följer:

*Gällande lydelse**Föreslagen lydelse*

68 §

Generalklausul om riskkontroll

Finansinspektionen kan meddela föreskrifter om de i 1 mom. avsedda riskkontrollsystemen samt om valutakursriskerna gällande ett kreditinstitut och ett företag som hör till

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

samma konsolideringsgrupp som kreditinstitutet. I föreskrifterna kan anges gränserna för valutakursriskerna i förhållande till ett kreditinstituts och till ett konsolideringsgrupps egna medel.

*Denna lag träder i kraft den
199 .*

